

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Kontakt saksbehandler

Annette Fosså, 51 56 89 20

Uttale - Tiltak i vassdrag - Lund og Eigersund - bygging av Botnafossen kraftverk

Bakgrunn

NVE har mottatt søknad fra Dalane Kraft AS, datert 09.06.2023 og sist revidert 22.05.2026, om tillatelse etter vannressursloven og energiloven til bygging og drift av Botnafossen kraftverk, med tilhørende overføringsanlegg, i Lund og Eigersund kommune i Rogaland. Kraftverket vil utnytte fallhøyden mellom Botnavatnet og Indra Sandvatn, med installert effekt på 2,5 MW og en forventet årlig produksjon på om lag 9,2 GWh. Tiltaket omfatter etablering av kraftstasjon, nedgravd rørgate, oppgradering av eksisterende infrastruktur, og overføring av vann fra Stemmevatnet til Botnavatnet. Overføringen gir en beregnet økning på 309 nat.hk. til Botnavatnet, som er regulert fra tidligere. Det legges opp til minstevannføring både i Botnaåna og berørt bekk til Gyaåna for å ivareta miljøhensyn.

Statsforvalterens vurdering

Overføring av vann fra Urtjørn til Botnavatnet

Ved overføring av vann til Botnavatnet er det planlagt å slippe 35 l/s minstevannføring ned bekken til Gyaåna hele året. Det utgjør ifølge søker 10% av middelvannføringen, noe som vil endre de hydromorfologiske forholdene i bekken i betydelig grad. Den rødlistede naturtypen elvevannmasser (NT) vil forringes, og endingen i tilgang på bunndyr som følge av redusert vannføring, vil føre til redusert fødetilgang for artene fossekall og vintererle som i dag hekker i området. Tiltaket vil medføre tap av inngrepsfri natur (INON-område), og vil få en betydelig negativ effekt på landskapet sett fra Gyadalen. Denne negative effekten vil ytterligere forsterkes dersom anleggsvei etableres fra Gya.

Dalane kraft opplyser om at laks i dag har oppgang til Øgreifoss, og at den tidligere har kunnet vandre lenger opp i vassdraget via sideløpet Litlåna, som nå er stengt. Det har de siste årene blitt sett på muligheten for å få tilbake laksefisk i de øvre delene av Hellelandsvassdraget oppstrøms Øgreifoss. Norce LFI gjennomførte i den forbindelse en kartlegging av øvre deler av vassdraget i

2020¹. En åpning vil tilgjengeliggjøre 12 kilometer elvestrekning oppstrøms. Samlet potensielt gyteareal ovenfor Øgreifoss ble av Norce LFI vurdert å være om lag 30 ganger større enn tilgjengelig areal ved dagens situasjon. Norce undersøkte imidlertid ikke potensialet oppstrøms Gyavatnet, og hvorvidt det aktuelle sideløpet til Gyaåna har et potensiale for mindre laksefisk i nedre del er derfor ikke undersøkt. Dette er også avhengig av om de vannkjemiske forholdene i øvre del av vassdraget tillater det. Statsforvalteren savner imidlertid at dette omtales nærmere i søknaden.

Ifølge Ecofact ble ansvarsarten kulegråmose (LC) funnet tett ved elva som renner ut i Gyaåna. De påpeker at ved gjennomføring av overføring av vann til Botnavatnet vil kunne føre til at habitatet kan tørke ut grunnet redusert vannføring og reduserte flomtopper. Arten vil da kunne utgå fra lokaliteten. Statsforvalteren støtter denne vurderingen, ettersom kulegråmosen trives i skyggefulle områder med generelt høy fuktighet. Arten har imidlertid et stort nedslagsfelt nasjonalt. Og bortfall av dette konkrete habitatet vil derfor i mindre grad påvirke den nasjonale bestandssituasjonen til arten.

Regulering av Botnaåna

Norconsult viser i sin rapport som omhandler kartlegging og dokumentasjon av naturmangfold, datert 03.03.23, at de fuktkrevende artene som kan tenkes å vokse langs Botnaåna i første rekke er vasshalemose, kystfloke og flommose (alle NT). Disse vokser hovedsakelig i flomsonen. På bakgrunn av dette vurderes det at det nye vannføringsregimet, som vil føre til betydelig lavere vannføring og færre dager med overløp, trolig vil svekke Botnaåna sin verdi som potensielt leveområde for disse artene. Norconsult viser likevel selv til at «*En nærmere kartlegging av fuktkrevende arter langs strekningen er avgjørende for å vurdere den samlede belastningen ved en utbygging av Botnafossen*». Statsforvalteren støtter denne vurderingen, og mener kunnskapsgrunnlaget her er mangelfullt. Det må slik vi vurderer saken gjennomføres en supplerende kartlegging av berørt tiltaksområde langs Botnaåna for å påvise eventuelle funn av fuktkrevende arter av mose og lav. Dersom det blir funnet rødlistede arter, må funnene fremlegges for aktuelle myndigheter på ny avgrenset høring før NVE fattar endelig vedtak i saken.

Det vises til at tiltaket kan komme i konflikt med et område med hekkende sandsvaler (VU). Dersom supplerende kartlegging av fuktkrevende arter i og langs Botnaåna ikke fører til nye funn av rødlistede arter, forutsetter vi at midlertidig deponi ikke etableres i tilknytning til de hekkende sandsvalene. Vi forutsetter også at den registrerte hule eika ikke tar skade av tiltakene, og at det gjennomføres avbøtende tiltak som minimerer behovet for inngrep i registrerte naturtyper.

I rapporten fra Norconsult, datert 03.03.23, vises det til at forholdet til sensitive arter omtales i eget notat unntatt offentlighet. Statsforvalteren er ikke kjent med dette notatet, men vil i denne sammenheng påpeke forekomst av sensitiv art innenfor tiltaksområdet. Dette medfører behov for restriksjoner av anleggsarbeid i artens hekketid. Dersom NVE beslutter å gi konsesjon til omsøkt tiltak, ber vi om at NVE kontakter oss direkte for fastsetting av vilkår som i tilstrekkelig grad ivaretar den aktuelle arten.

¹ Postler, C., Espedal, E.O. 2020. Kartlegging av habitatforhold og tiltaksanalyse for Hellelandsvassdraget LFI Rapport nr. 393.

Generelle merknader

Overskuddsmasser i prosjektet må fortrinnsvis gjenbrukes i prosjektet dersom dette lar seg gjennomføre. Dersom det likevel vil bli behov for massedeponi i Botnavatnet, må det avklares med Statsforvalteren om denne delen av tiltaket krever tillatelse etter forurensningsloven.

Inngrep i kantvegetasjon langs vassdrag kan kreve dispensasjon fra vannressursloven § 11. Statsforvalteren er her myndighet og må kontaktes for avklaringer dersom det blir aktuelt med uttak av vegetasjon.

Søknaden viser ellers til mulige traséer for nettilknytning. På generelt grunnlag vil jordkabel i sum ha mindre negative effekter på landskap og fugleliv. Ved første øyekast er alternativ 1.2 med jordkabel langs vei derfor å foretrekke. Vi ønsker likevel å bli forelagt traséalternativer på høring på et senere tidspunkt dersom det blir gitt konsesjon til omsøkt utbygging av Botnafossen kraftverk.

Med hilsen

Tage A.T. Eriksen (e.f.)
fagleder natur

Annette Fosså
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune
Lund kommune
Eigersund kommune

Postboks 130
Moiveien 9
Postboks 580

4001
4460
4379

Stavanger
Moi
Egersund